

Další snaha o patentování přírody!

Šlechtitelé a semenáři pozorně sledují vývoj týkající se patentů rostlinných odrůd na evropské úrovni. Možné právní úpravy v této oblasti by mohly do budoucna výrazně negativně ovlivnit české šlechtění nových odrůd rostlin či dokonce ohrozit biodiverzitu rostlinných druhů.

Soudní dvůr Evropské unie 25. 7. 2017 (C528/16) jasně řekl, že produkty tzv. nových šlechtitelských technik (New Breeding Technologies – NBT) je nutno posuzovat dle právních předpisů pro geneticky modifikované organismy (GMO).

Dále vysvětlil některé články směrnice 2001/18/ES o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí. Upřesnil pojem „techniky, které jsou již dlouho běžně používány a u kterých je dlouhodobě dokumentována bezpečnost“. Rozsudek zejména v bodě 51 uvádí, že směrnice nemůže být vykládána tak, že z působnosti uvedené směrnice vyjímá „organismy získané novými technikami/metodami mutagenese, jež se objevily nebo byly většinou vyvinuty po přijetí uvedené směrnice“. Jako první na toto rozhodnutí reagovala Francie rozhodnutím Státní rady 7. 2. 2020, notifikovaným jako oznámení 2020/280/F. Tyto produkty budou podléhat francouzským právním předpisům pro GMO.

V reakci na tato rozhodnutí se vzedmula vlna aktivit na obhajobu NBT. Obecně lze souhlasit, že používání těchto technik bude další možností, jak zrychlit a zefektivnit proces šlechtění. Vzhledem k velmi přísnému posuzování GMO produktů je podmínkou masivního používání NBT změna legislativy EU, která by umožnila jejich zařazení jako non-GMO. Tato změna ale hrozí destrukcí současného systému právní ochrany.

Nadnárodní koncerny se už dnes snaží pravidla obcházet a využívat patentovou ochranu. Jako vějičku nabízí ústupky typu částečné šlechtitelské výjimky a podobně. Už dnes je v některých zemích šlechtitelská výjimka upravena, z pohledu malých a středních firem je to riziko do budoucna. Dojde ke zpomalení vývoje, což sníží konkurenceschopnost našeho zemědělství, o cenách osiv nemluvě.

Za naprosto nezbytné považujeme zachování plné šlechtitelské výjimky. Systém právní ochrany odrůd dle Mezinárodní unie pro ochranu nových odrůd rostlin (UPOV) a Odrůdového úřadu Společenství (CPVO) je pro ně osvědčený a plně vyhovující. Podporujeme současně platnou legislativu, která znemožňuje patentování biologického materiálu a její změnu jednoznačně odmítáme.

Bedlivě sledujeme vývoj NBT a jejich uvolnění bez nutnosti posuzování dle legislativy pro GMO. Zároveň však zastáváme názor, že veškeré non-GMO produkty by se na základě pravidla 28, bod 2 prováděcího předpisu k Úmluvě o udělování evropských patentů (EPC) neměly patentovat.

Dle našeho názoru by důsledkem patentovatelnosti produktů NBT byla likvidace středních a malých firem, zdražení vstupů do zemědělství, tedy dražší potraviny nebo vyšší dotace, což je ve svém důsledku v rozporu se současnou politikou EU. Případně patentované produkty nebude možné oddělit od běžných, také hrozí úmyslné či neúmyslné zavlečení genů, hrozí likvidační soudní spory vůči šlechtitelům, semenářům i zemědělcům. Jde o velmi vážné riziko pro podnikání.

Žádáme Vás tímto jako reprezentant oboru v ČR, postavte se těmto snahám o patentovatelnost produktů NBT, neumožňte tím patentovou ochranu odrůd, a to v souladu s Úmluvou OSN o biologické rozmanitosti a Evropskou patentovou úmluvou. Společně zastavme další monopolizaci sektoru a nadvládu nadnárodních šlechtitelských subjektů a tím ochraňme české šlechtitele, kteří tvoří odrůdy vhodné pro české zemědělství.